

Kunstnerens Univers – Kunsten og naturen

Projektet *Kunstnerens Univers* blev afprøvet i samarbejde med Sydskolen, afdeling Fårevejle i Odsherred Kommune.

Formål

Projektet havde til hensigt at udvikle:

- to faste undervisningsforløb på Odsherreds Kunstmuseum målrettet hhv. mellemtrinnet og udskolingen
- et inspirationsmateriale
- et partnerskabssamarbejde med en grundskole i Odsherred Kommune med henblik på et kontinuerligt partnerskab.

Undervisningsforløbet levendegør den lokale kunst- og kulturhistorie med fokus på Odsherreds unikke og skiftende landskab og lokalkultur. Elevernes egne oplevelser af naturen i deres nærområde skulle sættes i fokus for bl.a. at lave en kobling mellem fortiden og elevernes samtid på flere områder.

Derudover skulle de få en indledende forståelse af kunstbegrebet, kunstens udtryksformer og den kreative proces fra idé, følelse og inspiration til produkt.

Forløbet understøtter fælles mål indenfor billedkunst, dansk og historie på mellemtrinnet og dansk, historie, samfundsfag og billedkunst (som valgfag) på udskolingsniveau.

Opstartsfasen med skolen

Samarbejdet med Sydskolen, afdeling Fårevejle, blev etableret i august 2015. Skolen blev valgt på baggrund af en anbefaling fra skolekonsulenten i Odsherred Kommune. Der blev afholdt et indledende møde på Odsherreds Kunstmuseum mellem projektets tovholdere på museet og to af skolens medarbejdere, som havde ansvar for at formidle åben skole tilbud til de forskellige lærerteams på skolen. Det blev aftalt, på opfordring af kontaktmedarbejderen fra skolen, at al korrespondance til lærerne og eleverne ville blive formidlet gennem dem for at gøre det mere overskueligt for de deltagende lærere. Det var proceduren på skolen.

Senere i forløbet valgte projektgruppen på museet af praktiske årsager baseret på forløbets start en direkte kommunikation med de deltagende lærere. Det gjaldt særligt i forhold til at aftale tidspunkter for de afsluttende evalueringer og elevferniseringen.

Til det indledende møde blev der aftalt, at følgende klasser ville deltage i udviklingsprojektet:

- *Mellemtrinnet:*

Skolens 4. klasse

Skolens to 6. klasser

- *Udskoling:*

Kunst og Krea valghold

Internationalt hold (deltog kun i de indledende faser pga. skemaændringer og travlhed på skolen)

Hver klasse skulle deltage i et testforløb bestående af et forløb på skolen og et på museet samt løbende arbejde på projektopgaven ”*Mit sted i naturen*”. Her udarbejdede de selvstændige foto- og refleksionsopgaver, som skulle indgå i en afsluttende fernisering og særudstilling på Odsherreds Kunstmuseum.

Forløbet for hver af de deltagende fem klasser var struktureret således:

DAG 1: museumsunderviserne kommer ud på skolen og holder et dialogbaseret oplæg om kunstbegrebet og Odsherredsmalernes liv, tid og kunst

DAG 2: elever deltager i testforløbet Kunstnerens Univers på museet

DAG 3: museumsunderviserne er ekstern hjælp på projektopgaverne på skolen. Der foretages evaluering via fokusgrupper på skolen med eleverne og lærerne under projektperioden

DAG 4: afsluttende elevfernisering med elevernes projektprodukter på museet

Inden forløbenes start blev der sendt en orientering om projektet til de deltagende parter, som oplyste om projektforsøgets struktur, indhold, formål samt praktiske oplysninger såsom datoer, tidspunkter osv. Derudover var der forslag til, hvordan forløbet og udsendte før-og-efter opgaver kunne integreres som en del af et tværfagligt forløb, der understøtter den daglige undervisning og arbejde med læringsmål og forenkede fælles mål. Disse fælles mål blev udvalgt af museumsunderviserne under udviklingen af testforløbet, baserede på tidligere erfaringer indenfor kunst- og kulturformidling til skolebørn. Dertil var det et ønske, at forløbet kunne bruges tværfagligt, udover faget billedkunst.

Brugerinddragelse

Inddragelsen af brugerne skete dels med skolens lærere dels med eleverne. I hele projektperioden deltog ca. 80 elever og fire forskellige lærere. Det var et bevidst valg fra museets side, at udviklingen af forløbet skete i samarbejde med elever fra lokalområdet. På den måde kunne deres særlige viden om lokalområdet og deres oplevelser af at vokse op i Odsherreds landskab i dag sætte præg på slutprodukterne.

Meget af den indledende brugerinddragelse skete under introduktionsoplægget på skolen, hvor museumsunderviseren hørte elevernes tanker og viden om kunst samt hvor meget de kendte til de områder i lokalsamfundet, som har haft betydning for Odsherredsmalerne og deres kunst.

Projektets lokale forankring og den form for genkendelighed, som blev skabt gennem den kontinuerlige kontakt mellem eleverne og museumsunderviserne havde en positiv effekt på elevernes deltagelse og for museets mulighed for at inddrage deres forslag i grundforløbene. Det var

særligt bemærkelsesværdigt, hvordan eleverne under testforløbene entusiastisk fortalte om de steder i naturen, som de havde valgt at arbejde med, og hvad naturen betød for dem.

Derudover deltog eleverne og deres lærere i evalueringer både på museet og tilbage på skolen efter museumsforløbene (se afsnittet *evaluering*).

Elevernes feedback og den måde de gik til opgaven *Mit sted i naturen* havde stor betydning for efterbearbejdningsøvelserne i grundforløbets lærervejledning. Ligeledes har deres feedback og arbejdsform været med til at forme indholdet i forløbets introduktion og værkstedsøvelser.

Projektets gennemførelse

Projektet blev gennemført i efteråret 2015 - februar 2016.

8. september 2015 og 9. september 2015

To indrodage på Sydskolens afdeling Fårevejle, med dialogbaseret undervisning og fagligt oplæg om kunstens mange former samt Odsherredsmalernes kunst og samtid.

30. september 2015

Testforløb en 4. klasse:

Museumsunderviserne afprøvede et to timers forløb med workshop. Under forløbet blev der afprøvet flere sanse- og fortællingsaktiviteter. Museumsunderviserne var særligt opmærksomme på optimering af opgavernes struktur og form. Derudover var der fokus på, hvordan indholdet kunne hjælpe eleverne til at forholde sig til kunstbegrebet både teknisk i forhold til eks. billedanalyser, men også hvordan man kan forholde og relatere sig til kunsten følelsesmæssigt.

I workshoppen skulle eleverne i grupper producere en collage. De skulle arbejde med et print af et værk fra samlingen, som vi havde haft en dialog om under forløbet. De fik herefter til opgave at lave en ny fortælling i værket gennem brug af forskellige materialer.

6. oktober 2015

Testforløb to 6. klasser:

Museumsunderviserne afprøvede 2 X 2 timers forløb med workshop. Under selve forløbet blev der afprøvet flere sanse- og fortællingsaktiviteter. Museumsunderviserne var særligt opmærksomme på optimering af opgavernes struktur og form til aldersgruppen. Inddragelse af eleverne skete her med det mål for øje at skabe de bedste rammer for læring i grundforløbet.

Workshop: I kunstnerens fodspor: Ord - krop - lyd - billede

Værkstedsaktiviteten fokuserede på kreativt arbejde med kunstens forskellige udtryksformer. Med udgangspunkt i et udvalgt kunstværk fra samlingen og elevernes personlige inspirationskilder kastede eleverne sig ud i produktionen af deres eget "kunstværk" i ord-krop-lyd eller billede. Der var mulighed for at inddrage digitale hjælpemidler, og grupperne kunne vælge, om de ville arbejde i billeder, performativt eller med en kreativ skriftlig opgave. Alle "værkerne" blev præsenteret til sidst i forløbet. Museumsunderviseren var særligt opmærksom på at forklare opgavens form og rammerne for samarbejdet. Særlige fokuspunkter var eks. hvor meget styring, der skulle der være

fra underviserens side under de enkelte opgaver, samt hvordan læreren kunne blive inddraget i øvelsen som en støtte for eleverne.

7. oktober 2015

Kunst og Krea hold (udskoling)

I undervisningen for Kunst og Krea holdet blev der sat særligt fokus på afprøvning af de lidt mere sofistikerede kunstneriske udtryksformer så som digte, narrativ fortælling og musikalske indslag. Da holdet bestod af få elever og var på udskolingsniveauet, fik de selv lov at bestemme, om de ville lave værkstedsøvelserne individuelt eller i grupper.

24. november 2015

Undervisning/hjælpedag på skolen 4. klassen

Museumsunderviseren hjalp med projektopgaverne og foretog interviews med fokusgrupper af de deltagende elever.

februar 2016

Undervisning/ekstern hjælp ude på skolen 6. klasser

Museumsunderviseren hjalp med projektopgaverne og foretog interviews med fokusgrupper af de deltagende elever.

24. februar 2016

Afsluttende fernisering på Odsherreds Kunstmuseum

Deltagelse i den afsluttende fernisering på museet. Til stede var alle eleverne fra projektet, forældre og kulturkonsulenten fra Odsherreds Kommune. Udskolingseleverne fra Kunst og Krea holdet bidrog på eget initiativ med musikalske indslag under ferniseringen.

Evaluering

Dette afsnit bygger på lærernes, elevernes og museumsundervisernes evaluering af projektet med særligt fokus på processen, emnet samt rammesætningen af projektforsløbet.

Generelle betragtninger

Arbejdsopdelingen mellem lærerne og museumsunderviserne fungerede fint for at komme frem til slutproduktet. Både eleverne og lærerne havde opfattet samarbejdet som en meget positiv proces.

De to museumsundervisere på projektet delte opgaverne op imellem sig efter fagfaglige kompetencer. Det var et ønske fra museets side at inddrage lærerne i større omfang på det faglige niveau. Den del var desværre udfordret af travlheden på skolen.

Der blev afholdt mundtlige del-evalueringer med eleverne og lærerne undervejs i projektet efter hvert møde med museumsunderviserne og lærerne.

Til sidst i projektet blev der afholdt fokusgruppe evalueringer med udvalgte elever fra 4. klassen og 6. klasserne. Eleverne til fokusgrupperne blev udvalgt af læreren. Museet havde bedt lærerne om at udpege en gruppe af elever, som havde haft forskellige oplevelser af forløbet og kunne komme med reflekteret feedback vedrørende deres oplevelse af forløbet.

Som forberedelse til fokusgruppeinterviews fik både lærerne og eleverne et skriftligt evalueringssoplæg for at have en ramme for samtalen. Pga. travlhed på skolen var det kun muligt at

afholde interviews med eleverne. Lærerne ville sende deres feedback skriftligt. Evalueringerne med eleverne på skolen blev optaget af museumsunderviseren. Museet modtog positivt mundtligt feedback fra de involverede lærere, men fik aldrig lærernes skriftlige evalueringsskemaer retur.

Fra museets side oplevede vi en velvilje og stærk motivation fra lærernes side for at komme ud af huset og give eleverne nye oplevelser. Eleverne var meget motiverede under og efter forløbene. Eleverne oplevede en stolthed, som kunne mærkes af museumsunderviserne og af elevernes lærere i forhold til at have medansvar for udviklingen af et forløb, som andre børn og unge skulle bruge.

Elevernes ønsker om et endnu mere aktivt forløb med mulighed for at bruge kroppen og bevægelse har haft stor betydning for forløbets endelige form.

Feedback fra elevfokusgrupper:

Eleverne omtalte samarbejdet som en overvejende positiv oplevelse. Flere elever fik lyst og motivation til at besøge museet igen, og de syntes alle sammen, at det var sjovt at kunne bidrage med egne tanker og ideer under forløbet og gennem projektopgaverne. Der var også flere, som blev inspirerede af, hvordan de kunne bruge kunst og andre kreative udtryksformer til at udtrykke følelser.

De elever i fokusgrupperne, som med deres egne ord ”ikke er så interesserede i kunst”, havde en særlig positiv oplevelse og holdninger til, hvordan særlige elementer ved forløbet kunne udformes. Disse elever kom med nogle konstruktive forslag til værkstedsopgaver, der kunne motivere dem til at besøge museet igen. Det var eks. at lave film, video osv. Ideerne blev noteret og kan evt. bruges i fremtiden til et forlænget forløb, hvor der er mulighed for at inddrage flere medier.

Kommunikation og samarbejde med skolen:

Der var en stor interesse fra lærerne og eleverne under de forskellige forløb på museet. Vi oplevede perioder med stor travlhed på skolen, og at et par af de deltagende klasser var ramt af lærerfravær. Det gav lidt praktiske udfordringer enkelte tidspunkter undervejs i forhold til at vedligeholde kontakten til de individuelle klasser og deres lærere. Det gik imidlertid ikke ud over projektet som helhed og både skolen og museet udtrykte lyst til at arbejde sammen i fremtiden, når muligheden viser sig.

Erfaringer og punkter til forbedring fra museets side:

I museets oprindelige henvendelse til kommunen og til det indledende møde mellem skolens kontaktmedarbejdere og museet kunne museets ønske om at oprette et bæredygtigt samarbejde i forlængelse af projektet have været formidlet tydeligere.

Det er ligeledes museets indtryk, at lærerne indledningsvis manglede kendskab til, hvordan samarbejdet med museet kunne ses som en understøttelse af den daglige undervisning fremfor et enkeltstående projekt. Museet havde udsendt velkomst- og informationsdokumenter til lærerne. En af de deltagende lærere havde ikke modtaget alle oplysningerne.

Museumsunderviserne vil fremover forsøge at være mere opmærksomme på og eksplicitte omkring at samtlige projektdeltagere både modtager og ved, at de kan gå i dialog om oplysninger m.m., der

sendes ud under projektets forskellige faser. Klare kommunikationskanaler er centralt, hvis koordinering af forløbene og et samarbejdsprojekt skal lykkes og munde ud i et varigt og bæredygtigt partnerskab. Museumsunderviserne vil i fremtiden opfordre endnu mere til (ligesom det er alm. praksis i museets eksisterende partnerskaber), at de involverede lærere er til stede til det indledende møde og er en del af den direkte kommunikation fra startfasen. Således er det i særdeleshed vigtigt, at der foretages en klar forventningsafstemning om projektet for at skabe et fælles grundlag for medejerskab.

Det har ikke været muligt at forudse den travlhed, som skolen oplevede i perioden pga. personaleskift og andre uforudsigeligheder på skolen.

Forløbet i praksis

Baseret på erfaringerne fra testforløbene blev det besluttet, at de opgaver, der bliver stillet under den første del af forløb, hvor eleverne arbejder i udstillingen, lykkes bedst med en høj grad af styring fra museumsunderviseren. Styringen sikrer, at eleverne får den grundviden og de redskaber, som de skal bruge under forløbets workshop.

Valg af værkstedsaktiviteten for mellemtrinnet og udskolingens forløb endte med at være ord-krop-lyd-billede øvelsen fremfor en fælles collage fremstilling, der var det oprindelige udgangspunkt. Opgaven blev niveaujusteret således, at udskolingselever får flere opgaver om udtryksformer at vælge imellem, og der bliver forventet en mere dybdegående redegørelse for det værk, som de har valgt at tage udgangspunkt i.

For mellemtrinnet blev der lagt vægt på at styrke elevernes grundlæggende forståelse af kunstens forskellige udtryksformer og på deres interne samarbejde i grupperne. Mellemtrinnet får også mulighed for at inddrage flere udtryksformer ”i samme værk”, så længe de til sidst sætter det sammen til et fælles værk.

Forløbets afsluttende elevfernisering blev oplevet af alle parter som en meget konstruktiv og positiv måde af få eleverne til at reflektere over deres oplevelser på museet. Derudover fik eleverne mulighed for at vise deres værker i projektet *Mit sted i naturen* frem, som de havde arbejdet på under hele forløbet.

Museets fysiske rammer

Det var til tider udfordrende at arbejde med store grupper af skoleelever i museets fysiske rammer. Der er begrænset plads i nogle af rummene, og akustikken kan være en udfordring især i forhold til museets øvrige gæster. Museets faginspektør, ledelsen og øvrige medarbejdere var utroligt hjælpsomme under hele processen for at få optimeret rammerne for undervisningen.

Museumsunderviseren skal være særlig opmærksom på, hvilken betydning rummenes indretning og størrelse, temperatur, akustik og skiftende udstillinger har for det individuelle forløb og indrette sig derefter. Det er vigtigt, at skolelæreren aktiveres som støtte under værkstedet, da eleverne kan være på egen hånd forskellige steder i huset.

Samarbejdet med Sydskolen afdeling Fårevejle

Samarbejdet blev ikke udvidet til at omfatte flere partnerskabsforløb i forlængelse af det afholdte projekt. Museet spurgte flere gange ind til muligheden for at afholde et møde med skolens ledelse vedr. en evt. fortsættelse af samarbejdet. Dette forslag blev taget meget positivt imod, men skolen havde på daværende tidspunkt ikke tid til et sådant møde. Skolens kontaktmedarbejdere og de deltagende lærere udtrykte stor glæde ved at deltage i projektføreløbet og har udtrykt interesse for at deltage i lignende projekter i fremtiden, hvis muligheden viser sig.

Travlheden på skolen kunne ikke have været forudset af hverken skolen eller museet ved samarbejdets start. Museet vedligeholder kontakten til skolen, hvis der skulle opstå en relevant samarbejds mulighed i fremtiden. Museet holder ligeledes løbende kontakt til de deltagende lærere i form af skriftlig orientering om særlige læringsmaterialer, udgivelser og lign. fra museet.

Museet er fortsat i dialog med en af skolens kontaktmedarbejdere, som fra skoleåret 2016/17 er ansat på en anden skole i en anden kommune. Der blev i efteråret 2016 åbnet for en uformel dialog om udvikling af et partnerskabssamarbejde på kunstrådet (udskoling-valgfag) på den nye skole.

Perspektivering og efter-evaluering

Der har været flere bookinger af forløbet efter implementering og stor tilfredshed med indholdet og formen i de forskellige grupper.

Da det ikke lykkedes at få en skriftlig evaluering fra Sydskolen, afdeling Fårevejle, blev der foretaget en efter-evaluering af grundforløbet i foråret 2016 med lærere og elever fra Årby Skole i Kalundborg Kommune, en af museets nuværende partnerskabsskoler.

Lærerne fra Årby Skole vurderede, at før- og efterøvelserne fra lærervejledningen havde klædt eleverne godt på til forløbet og havde fungeret meget fint til efterbearbejdning. Ligeledes blev et resultat af evalueringen, at museumsunderviserens faglige-faglige viden om emnet havde bidraget med en positiv faglig tyngde til forløbet og målgruppen.